

een pluspunt. De producties van nieuwkomers in het jeugdtheater (zowel binnen als buiten HETPALEIS) stemmen in elk geval meer hoopvol dan het zichzelf herhalende werk dat gekende namen uit de Nederlandse jeugdtheaterwereld tot nu toe afleverden in HETPALEIS.

Daarom hoop ik dat HETPALEIS snel enkele kunstenaars de kans zal geven om op zeer regelmatige basis samen met door hen gekozen gastartiesten te experimenteren met grotezaalproducties voor een jong publiek. Behalve aan één of twee regisseurs denk ik aan een auteur en een componist. Waarom een auteur (of indien mogelijk twee) in residentie nemen? Indien je het ernstig meent met de uitbreiding en ontwikkeling van het repertoire moet je daar ook een financieel engagement tegenover plaatsen. Waarom een componist? In elk geval niet omdat er – letterlijk – te weinig muziek zou zitten in het jeugdtheater. Wel omdat er zo weinig *goede* muziek is. Vooral in Nederland is het een echte kwaal. Er kan haast geen jeugdtheatervoorstelling meer op de planken gezet worden zonder dat er nu en dan een lied tussen moet. De keren dat deze muzikale interventies een pluspunt betekenen voor de voorstelling zijn op één hand te tellen. En als er dan al eens een prominente rol is weggelegd voor de muziek, viert dramatische bombast dikwijls hoogtij, enkele uitzonderingen (b.v. de muziektheatervoorstellingen van Teneeter) niet te na gesproken. Bij gebrek aan een geschikte componist zou een hedendaags muziekensemble een goed alternatief kunnen vormen.

Met een duidelijk engagement ten aanzien van een beperkt aantal kunstenaars zal het aantal eigen producties waarschijnlijk dalen. Een probleem hoeft dit niet te zijn. Naast het ontwikkelen van het eigen, ‘spannende’ werk kan HETPALEIS zijn infrastructuur dan volop ter beschikking stellen van andere (en misschien wel zeer diverse) artiesten en initiatieven op het terrein van jeugdtheater en jeugdcultuur. Dat brengt niet alleen leven in de brouwerij, maar het kan ook de blik van zowel publiek als artiesten verruimen en aanscherpen.

4. Een huis met vele kamers

Op dit ogenblik heeft HETPALEIS al één vaste kunstenaar, of beter een volledig gezelschap, onder zijn vleugels. Figurentheater Froe Froe produceert en presenteert zijn werk binnen het structurele kader van HETPALEIS, maar behoudt zijn artistieke autonomie. In zijn atelier op het Zuid organiseert het gezelschap workshops en masterclasses. Ook sommige voorstellingen gaan door in het eigen atelier. Froe Froe is een te koesteren huisgezelschap, dat de relatie tussen theater en beeld van nieuwe impulsen voorziet.

Een echte bewoner van HETPALEIS is het Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur, waarmee HETPALEIS samen activiteiten rond jeugdliteratuur wil ontwikkelen. In de toekomst hoopt HETPALEIS nog meer dergelijke verwante organisaties in huis te kunnen halen.

HETPALEIS heeft kosten noch moeite gespaard om van het donkere KJT-gebouw ook letterlijk een aantrekkelijke en gastvrije ruimte te maken. Tijdens het jongste Tweetaktfestival bewees de zeer ruim bemeten ontvangsthall en foyer zijn diensten als zenuwcentrum en ontmoetingsruimte. Deze eerste Vlaamse editie van het voormalige Kunst Jr. Festival ’s Hertogenbosch, dat voortaan afwisselend in Nederland en Vlaanderen zal doorgaan, was zeker niet alleen omwille van de sterke programmering een succes. HETPALEIS werd terecht geprezen voor zijn gastvrijheid.

De ruime foyer en circulatieruimtes rond de grote zaal bieden heel wat mogelijkheden voor tentoonstellingen en happenings. Als infrastructuur heeft HETPALEIS alles in zich om een bruisend kunstencentrum te worden en ook de ambities van de nieuwe ploeg gaan die richting uit. Maar het is een immense opdracht voor één organisatie om enerzijds als innovierend gezelschap te functioneren en anderzijds een grote structuur met een veelzijdige taak te runnen. De huidige werking heeft in elk geval meer weg van een stevig producerend cultureel centrum – met o.a. zeer veel aandacht voor cultuurspreiding – dan van een gezelschap. Daarvoor zijn enkele voor de hand liggende redenen aan te geven. Ten eerste de vele buitenartistieke obstakels – o.a. onderhandelingen met vakbonden – die moesten overwonnen worden tijdens het eerste werkjaar. Ten tweede: het ontbreken van kunstenaars met wie men direct kan ‘oogsten’ en de ermee samenhangende beslissing om dan maar enkele jaren ‘mee te zaaien’. Maar zou er geen derde reden zijn, nl. de jarenlange beroepservaring van directeur Barbara Wyckmans in culturele centra en het feit dat geen enkele kunstenaar deel uitmaakt van de artistieke ploeg? Reden te meer misschien om niet te lang te wachten met het aanstellen van enkele kunstenaars met grote artistieke autonomie over de huisproducties. De kans dat een geschikte kunstenaarsploeg zich meteen voor minstens enkele jaren engageert is echter klein. De idee van een vast gezelschap dat zich decennia lang aan het jeugdtheater wijdt, strookt alvast niet met de huidige artistieke realiteit. Geen enkel Vlaams theatergezelschap bestaat jarenlang uit dezelfde acteurs en de meeste acteurs en regisseurs van jeugdtheatergezelschappen maken nu en dan wat graag een ‘uitstapje’ naar het theater voor volwassenen. De optie voor een beperkt aantal

regelmatig weerkerende artiesten is dus waarschijnlijk de meest realistische.

5. Megafoon of monopolie?

Drie van de vijf genomineerden voor de Hans Snoekprijs van het voorbije seizoen waren Vlaamse producties. Als mogelijke reden voor dit Vlaamse overwicht noemde de jury de uitstraling van Tweetakt en HETPALEIS op het totale Vlaamse jeugdtheaterklimaat. Het zou correcter geweest zijn om te spreken over de uitstraling van het Vlaamse jeugdtheaterklimaat *via* Tweetakt en HETPALEIS, zeker als je weet dat het genomineerde *Koning Ubu* (Froe Froe) eigenlijk dateerde van het vorige seizoen, maar getoond werd tijdens het Tweetaktfestival. *De afscheidssymfonie* (HETPALEIS) werd eveneens gepresenteerd op Tweetakt. De winnende productie *De Tolbrug* (Ibycus, een ad hoc formatie met leden van De Roovers, gecoproduceerd door Villanella) stond niet op de affiche van Tweetakt, maar kende wel zijn première tijdens een vergaderweekend van de Tweetakt-adviescommissie, met als gevolg dat ze door een aantal personen uit het Nederlandse jeugdtheatercircuit gezien werd.

Het versterkend effect van grote huizen en evenementen is welbekend. Ook HETPALEIS werkt als een megafoon voor een reeds bestaande aanpak, bijvoorbeeld in zijn interesse voor multidisciplinair jeugdtheater en in zijn inspanningen om theatermakers uit het volwassenencircuit warm te maken voor het jeugdtheater. We kunnen dan ook hopen dat de komst van HETPALEIS de resultaten van deze inspanningen bespoedigt.

Maar met een megafoon is het opletten geblazen. Welke boodschap wordt de wereld ingezonden en welke wordt overstemd? Welke kunstenaars krijgen de meeste aandacht? Welk beeld over jeugdtheater en jeugdcultuur wordt op grote schaal verspreid? Wanneer ‘megafoon’ verward wordt met ‘monopolie’, verandert de aanvankelijke versterking al gauw in versmalling. Zeker met de waarschuwingen tegen ‘versnippering’ van het vorige kabinet en van de in grote mate gelijkaardig samengestelde adviesraden in het achterhoofd, is het gevaar van opgelegde centralisatie niet denkbeeldig. HETPALEIS beschikt niet alleen over een XL infrastructuur, maar ook over XL subsidies, in verhouding met de te runnen infrastructuur uiteraard. Maakt het zware gewicht van de infrastructuur echter nog een integere afweging van de artistieke prestaties mogelijk? Welke zijn de kansen van de overige actoren in het jeugdtheaterveld, nog vóór het artistiek werk geëvalueerd wordt? En welke impact heeft de jarenlange aanwezigheid (tot op de dag van vandaag) van Paleisdirectrice Barbara Wyckmans